

Pregled spomenika kulture u Slavoniji i Baranji kojega nam daje ova interna publikacija Regionalnog zavoda u Osijeku, rad kolege Milana Balića, dokumenat je o sadanjem stanju sačuvanih objekata i spomenika kulturne baštine ove regije. Nesumnjivo jedan dragocjen prilog autora i Zavoda našoj kulturi i nauci, koji zaslužuje priznanje i cijele naše zajednice.

A.B.

POPIS SPOMENIKA KULTURE U SAP VOJVODINI

Pravno zaštićeni i upisani u Registar spomenika kulture od 1947.-1973.god.

Zavod za zaštitu spomenika kulture SAP Vojvodine u Novom Sadu izdao je popis spomenika kulture na području svog djelovanja koji su pravno zaštićeni i upisani u Registar spomenika kulture Pokrajinskog zavoda. Popis obuhvaća registar načinjen u vremenu od 1947. od početka djelovanja Zavoda na izradi registra do godine 1973. ukupno 624 cjeline pokretnih i nepokretnih i pojedinačno registriranih spomenika kulture. Pod jednim brojem registrirani su pojedinačni spomenici, građevni kompleksi, skupine objekata i spomenika, cijele zbirke od više desetaka objekata koji su u jednoj zbirci pojedinačno valorizirani kao spomenici kulture. Većina u registar unešenih spomenika odnosi se na pokretne spomenike kulture koji se nalaze u privatnom posjedu, u posjedu ustanova, samostana, manastira, općina, škola. Za svaki registarski broj navedeno je, naslov spomenika, vrijeme nastanka, autor, rješenje o proglašenju spomenika, ime vlasnika i adresa.

U završnom dijelu popisa navedena su djela koja su nakon unašanja u registar spomenika kulture predana na čuvanje muzejima ili Galeriji Matice srpske odnosno od muzeja i galerije naknadno otkupljeni.

Posebno su navedena djela i predmeti koji su prenešeni ili preseljeni van teritorija SAP Vojvodine.

Prema popisu vidi se da je naročita pažnja posvećena i nadgrobnim spomenicima ličnosti koje su značajne za određene kulturne centre i lokalitete kao kulturni, naučni, javni, politički radnici, zatim umjetničkim djelima u privatnom posjedu, starim knjigama i bibliotekama. Listajući registar zaštićenih likovnih djela dobija se i konkretan uvid u likovni inventar koji se uz zbirke u javnim muzejima i galerijama danas nalazi u Vojvodini.

Rezimirajući značaj ovog Popisa spomenika kulture u SAP Vojvodini moramo izraziti priznanje Zavodu za zaštitu spomenika kulture Vojvodine koji je ovim popisom iznijeo javnosti inventar kulturne baštine Vojvodine.

Popis je interna publikacija Zavoda iako je skromna po opremi, zato po sadržaju nesumnjivo predstavlja jedno od najznačajnijih dokumentarnih djela i publikacija posljednjih decenija u Vojvodini. Ova publikacija je finalni produkt jednog sistematskog naučno-istraživačkog rada na valorizaciji i registraciji kulturne baštine Vojvodine koja je istovremeno i legitimacija Zavoda za zaštitu spomenika kulture Vojvodine u Novom Sadu.

A. Bauer

Z b i r k a v o d n i k o v KULTURNI IN NARAVNI SPOMENIKI SLOVENIJE

Već nekoliko godina unatrag izdaje Zavod SR Slovenije za spomeniško varstvo - Republički zavod za zaštitu spomenika kulture Slovenije - u Ljubljani seriju vodiča u kojima su monografski obrađeni i prikazani pojedini spomenici kulture i prirode i pojedini muzeji. Radi se uglavnom o muzejski korištenim spomenicima o kojima je dan za široki zainteresirani krug posjetilaca stručni ali popularno pisani prikaz o historijatu i historijskom značenju dotičnog objekta, o stilskim karakteristikama i umjetničkim detaljima sa ocjenom spomeničke vrijednosti dotičnog spomenika kulture.

Vodiči su džepnog formata, opsega cca 30-40 strana sa vrlo bogatim prilogima ilustracija, redovito i ilustracije u boji.

Do sada izašlo je više od 50 svezaka od kojih su nam samo neki pristupačni. Od ovih ističemo *V e l e n j s k i g r a d*, srednjevjekovna utvrda sa monumentalnim dogradnjama - "Šempeter", rimski arheološki lokalitet, nekropola, obnovljena i rekonstruirana nakon obavljenih iskapanja - "Žička kartuzija", konzervirane ruševine nekad značajnog srednjovjekovnog objekta - "Prešernov muzej u Kranju", vodič po memorijalnom muzeju sa prilogom ocjene Prešerna i njegovog doprinosa razvoju slovenske kulture - "Semeniška knjižnica", koja je slavila 250-godišnjicu svog postojanja u bogatoj baroknoj opremi. Najstarija sačuvana javna znanstvena knjižnica u Ljubljani. - "Muzej slovenskih izgnancev u Brestanici", nedaleko Krškog, nekad samostan trapista, za vrijeme prošlog rata svjedok teških tragičnih momenata slovenskog naroda. - "Botanički vrt", historijski prikaz i vodič po Botaničkom vrtu koji je zavod Univerzite-ta u Ljubljani. - "Hrastovlje", spomenik u slovenskom dijelu Istre u kojem je među najmarkantnijim detaljima fresaka Mrtvački ples - "Brežice", barokni dvorac u kojem je Zavičajni muzej Brežice.

Rezimirajući ove popularne priručnike, od kojih je veći dio prvo izdanje već rasprodano, moramo naglasiti vanredno značenje ovih popularnih i masovno traženih vodiča. Cijena se kreće između 2.- i 8.- dinara po svesku pa je tako pristupačna